॥ शिवपूजा यावदुक्त-महान्यास-पूर्विका॥

[आचम्या] शुक्राम्बर शान्तये। [प्राणानायम्या] ममोपात्त + श्रीसाम्बपरमेश्वरपूजां करिष्ये।

ॐ गृणानां त्वा गृणपंति १ हवामहे कविं कवीना मृप्मश्रंवस्तमम्। ज्येष्ट्रराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत् आ नः शृण्व न्नृतिभिः सीद् सादेनम्॥ ॐ महागणपतये नमः॥

॥ प्रथमः न्यासः – शिखादिः अस्त्रान्तः॥

या तें रुद्र शिवा तुनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तुनुवा शन्तंमया गिरिशन्ताभिचांकशीहि॥ शिखायै नमः॥

अस्मिन् मंहृत्यंर्णवेंंऽन्तरिक्षे भवा अधि। तेषार्ं सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥ शिरसे नमः॥

सहस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याँम्। तेषा च सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥ ललाटाय नमः॥

हुर्सः श्रुंचिषद्वसुंरन्तरिक्ष्मद्धोतां वेदिषदितिथिर्दुरोण्सत्। नृषद्वंरसदंतसद्योमसद्जा गोजा ऋतजा अंद्रिजा ऋतं बृहत्॥ भुवोर्मध्याय नमः॥

त्र्यम्बकं यजामहे सुगुन्धिं पुष्टिवर्धनम्।

उर्वारुकिमव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृताँत्॥

नेत्राभ्यां नमः॥

नमः स्रुत्याय च पथ्याय च (नमः काट्याय च नीप्याय च नमः सूद्याय च सर्स्याय च नमो नाद्यायं च वैश्नायं च)। कर्णाभ्यां नमः॥

मा नंस्तोके तनंये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः।

वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवंधीर्ह्विष्मंन्तो नमंसा विधेम ते॥ नासिकाभ्यां नमः॥

अवृतत्य धनुस्त्व सहंस्राक्ष शतेंषुधे॥

निशीर्य शल्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव। मुखाय नमः॥

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शुर्वा अधः, क्षंमाचराः। तेषार्थं सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवर् रुद्रा उपंश्रिताः।

तेषा ५ सहस्रयोज्ने ऽव्धन्वांनि तन्मसि॥

कण्ठाय नमः॥

नमंस्ते अस्त्वायुंधायानांतताय धृष्णवें। उभाभ्यांमुत ते नमों बाहभ्यां तब धन्वंने॥ बाहभ्यां नमः॥

या ते हेतिमीं ढुष्टम हस्ते बभूवं ते धनुंः। तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमंयक्ष्मया परिष्मुज॥ उपबाहभ्यां नमः॥

परिं णो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्तु परिं त्वेषस्यं दुर्मृतिरंघायोः। अवं स्थिरा मघवंद्रास्तनुष्व मीह्वंस्तोकाय तनंयाय मृडय॥ मणिबन्धाभ्यां नमः॥

ये तीर्थानि प्रचरन्ति सृकावन्तो निषङ्गिणंः। तेषा र सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥

हस्ताभ्यां नमः॥

सद्योजातं प्रपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नर्मः। भुवे भुवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नर्मः॥ अङ्गष्टाभ्यां नमः॥

वामदेवाय नमों ज्येष्ठाय नमंः श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नमः कालाय नमः कलंविकरणाय नमो बलंविकरणाय नमो बलांय नमो बलंप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमों मनोन्मंनाय नमेः॥ तर्जनीभ्यां नमः॥

मध्यमाभ्यां नमः॥

तत्पुरुंषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयात्॥

अनामिकाभ्यां नमः॥

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिब्रह्मणो-ऽधिपतिब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥ कनिष्ठिकाभ्यां नमः॥

नमों वः किरिकेभ्यों देवाना १ हृदंयेभ्यः॥ हृदयाय नमः॥

नमों गुणेभ्यों गुणपंतिभ्यश्च वो नर्मः॥ पृष्ठाय नमः॥

नमो हिरंण्यबाहवे सेनान्यें दिशां च पत्ये नर्मः॥ पार्श्वाभ्यां नमः॥

विज्यं धर्नुः कपुर्दिनो विशंल्यो बार्णवा उत। अनेशत्रस्येषव आभुरस्य निष्क्षथिः॥ जठराय नमः॥

हिरुण्यगर्भः समेवर्तताग्रे भूतस्यं जातः पितरेकं आसीत्।

सदांधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मैं देवायं ह्विषां विधेम॥ नाभ्ये नमः॥

मीढुंष्टम् शिवंतम शिवो नः सुमनां भव। परमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान् आ चेर् पिनांकं बिभ्रदा गंहि॥

कट्ये नमः॥

ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कप्रदिनः।

तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥ गुह्याय नमः॥

गुलाय गमना

स शिरा जातवेदा अक्षरं पर्मं प्दम्। वेदांना शिरंसि माता आयुष्मन्तं करोतु माम्॥

अपानाय नमः॥

मा नों महान्तंमुत मा नों अर्भुकं मा न उक्षंन्तमुत मा नं उक्षितम्। मा नों वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तुनुवों रुद्र रीरिषः॥ ऊरुभ्यां नमः॥

पुष तें रुद्रभागस्तं जुंषस्व तेनांवसेनं पुरो मूजंवतोऽतीृह्यवंततधन्वा पिनांकहस्तः कृतिंवासाः॥

जानुभ्यां नमः॥

स्रमुष्ट्रजिथ्सोम्पा बांहुशुध्यूर्ध्वधंन्वा प्रतिहिताभि्रस्ता।

बृहंस्पते परिदीया रथेन रक्षोहाऽमित्रा ५ अपुबार्धमानः॥ जङ्घाभ्यां नमः॥

विश्वं भूतं भुवंनं चित्रं बंहुधा जातं जायंमानं च यत्। सर्वो ह्येष रुद्रस्तस्मै रुद्राय नमो अस्तु॥ गुल्फाभ्यां नमः॥

ये पृथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यृव्युर्धः। तेषार्रं सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥ पादाभ्यां नमः॥

अध्यंबोचदिधवक्ता प्रंथमो दैव्यो भिषक्। अही ईश्च सर्वां अम्भय-न्थ्सर्वांश्च यातुधान्यः॥ कवचाय हुम्॥

नमों बिल्मिने च कव्चिने च (नमः श्रुतायं च श्रुतस्नेनायं च)॥ उपकवचाय हुम्॥

नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मीढुषें। अथो ये अस्य सत्वांनोऽहं तेभ्योंऽकरं नमंः॥ तृतीयनेत्राय वौषट्॥

प्र मुंश्च धन्वंनस्त्वमुभयोरार्ह्नियोज्याम्। याश्चं ते हस्त इषंवः परा ता भंगवो वप॥ अस्त्राय फट्॥ य पुतावंन्तश्च भूयार्सश्च दिशों रुद्रा विंतस्थिरे। तेषार्स सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥

[इति दिग्बन्धः॥]

॥द्वितीयः न्यासः – मूर्घादिः पादान्तः॥

ॐ मूर्पे नमः। नं नासिकाभ्यां नमः। मों ललाटाय नमः। भं मुखाय नमः। गं कण्ठाय नमः। वं हृदयाय नमः। तें दक्षिणहस्ताय नमः। रुं वामहस्ताय नमः। द्रां नाभ्यै नमः। यं पादाभ्यां नमः।

॥ तृतीयः न्यासः – पादादिः मूर्घान्तः॥

स्द्योजातं प्रेपद्यामि स्द्योजाताय वै नमो नर्मः। भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नर्मः॥ पादाभ्यां नमः॥

वामदेवाय नमों ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नमः कालांय नमः कलंविकरणाय नमो बलंविकरणाय नमो बलांय नमो बलंप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमों मुनोन्मनाय नमः॥ ऊरुभ्यां नमः॥ अघोरैभ्योऽथ घोरैभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः।

सर्वेभ्यः सर्वृशर्वेभ्यो नर्मस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥

हृदयाय नमः॥

तत्पुरुषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नो रुद्रः प्रचोदयाँत्॥

मुखाय नमः॥

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणो-ऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥ मूर्भे नमः॥

॥ हंसगायत्री ॥

हंसः सोऽहं सोऽहं हंसः॥

॥सम्पुटन्यासः॥

ॐ भूर्भुवः सुव्रोम्। ॐ लं। त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रभ् हवेहवे सुहव्भ् शूरमिन्द्रम्। हवे नु शक्रं पुरुहतिमन्द्रई स्वस्ति नो मघवां धात्विन्द्रः॥ ॐ लं भूर्भवः सर्वः। प्राच्याम् इन्द्राय नमः। ललाटे इन्द्राय नमः॥

11811

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्। नं रं। त्वन्नो अग्ने वर्रणस्य विद्वान् देवस्य हेडोऽवं यासिसीष्ठाः। यजिष्ठो वहितमः शोशुंचानो विश्वा द्वेषा सस प्रमुंमुख्यस्मत्॥ नं रं भूर्भुवः सुवैः। दक्षिणपूर्वस्याम् अग्नये नमः। नेत्रयोः अग्नये नमः॥

|| २ ||

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्। मों हं। सुगं नः पन्थामभयं कृणोतु। यस्मिन्नक्षेत्रे यम एति राजा। यस्मिन्नेनमभ्यषिश्चन्त देवाः। तदंस्य चित्र १ हविषां यजाम॥ मों हं भूर्भुवः सुवंः। दक्षिणस्यां यमाय नमः। कर्णयोः यमाय नमः॥

|| 3 ||

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्। भं षं। अस्निन्वन्तमयंजमानिमच्छ स्तेनस्येत्यां तस्कंरुस्यान्वंषि। अन्यमस्मदिंच्छ सा तं इत्या नमों देवि निर्ऋते तुभ्यंमस्तु॥ भं षं भूर्भुवः सुवैः।

दक्षिणापरस्यां निर्ऋतये नमः। मुखे निर्ऋतये नमः॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्। गं वं।

तत्त्वां यामि ब्रह्मणा वन्दंमान्स्तदा शांस्ते यजमानो ह्विर्मिः। अहंडमानो वरुणे्ह बोध्युरुंशश्स् मा न् आयुः प्रमोषीः॥

गं वं भूर्भुवः सुवंः। प्रतीच्यां वरुणाय नमः। बाह्वोः वरुणाय नमः॥

االحاا

ॐ भूर्भुवः सुव्रोम्। वं यं। आ नो नियुद्भिः शतिनीभिरध्वरम्। सहस्रिणीभिरुपयाहि युज्ञम्। वायो अस्मिन् हविषि मादयस्व। यूयं पात स्वस्तिभिः सदां नः॥

वं यं भूर्भुवः सुर्वः। उत्तरापरस्यां वायवे नमः। नासिकायां वायवे नमः॥

॥६॥

ॐ भूर्भुवः सुव्रोम्। तें सं। वयः सोम व्रते तवं। मनंस्तुनूषु बिभ्रंतः। प्रजावंन्तो अशीमहि॥

तें सं भूर्भुवः सुवंः।

उत्तरस्यां सोमाय नमः। हृदये सोमाय नमः॥

|| 0 ||

ॐ भूर्भुवः सुव्रोम्। रुं शं। तमीशाँनं जर्गतस्तस्थुष्स्पतिं धियं जिन्वमवंसे हूमहे व्यम्। पूषा नो यथा वेदंसामसंद् वृधे रेक्षिता पायुरदंब्धः स्वस्तये॥ रुं शं भूर्भुवः सुवंः। उत्तरपूर्वस्यां ईशानाय नमः। नाभौ ईशानाय नमः॥

|| ८ ||

ॐ भूर्भुवः सुव्रोम्। द्रां खं। अस्मे रुद्रा मेहना पर्वतासो वृत्रहत्ये भरेहूतौ सजोषाः। यः शंसते स्तुव्ते धायि पुत्र इन्द्रेज्येष्ठा अस्माँ अवन्तु देवाः॥ द्रां खं भूर्भुवः सुवंः। ऊर्ध्वायां ब्रह्मणे नमः। मूर्ष्रि ब्रह्मणे नमः॥

||3||

ॐ भूर्भुवः सुव्रोम्। यं हीं। स्योना पृथिवि भवाऽनृक्षुरा निवेशनी।

यच्छांनः शर्म सप्रथाः॥ यं हीं भूभृंवः सुवंः।

अधरायां विष्णवे नमः। पादयोः विष्णवे नमः॥

119011

॥ रौद्रीकरणम्॥

ॐ विभूरंसि प्रवाहंणो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा हि सीः॥

शिखायां रुद्राय नमः॥१॥

ॐ वहिंरिस हव्यवाहंनो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ शिरिस रुद्राय नमः॥२॥

ॐ श्वात्रोंऽसि प्रचेता रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा हि सीः॥

मूर्प्रि रुद्राय नमः॥३॥

ॐ तुथोंऽसि विश्ववंदा रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ललाटे रुद्राय नमः॥४॥

ॐ उशिगंसि कवी रौद्रेणानींकेन पाहि माँ ऽग्ने पिपृहि मा मा मां

हिश्सीः॥ भुवि रुद्राय नमः॥५॥

ॐ अङ्कांरिरसि बम्भांरी रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥

मुखे रुद्राय नमः॥६॥

ॐ अवस्युरंसि दुवंस्वान् रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा

ॐ शुन्ध्यूरंसि मार्जालीयो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा

ॐ सम्राडंसि कृशानू रौद्रेणानींकेन पाहि माँउग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ उरसि रुद्राय नमः॥९॥

ॐ परिषद्योंऽसि पवंमानो रौद्रेणानींकेन पाहि माँउग्ने पिपृहि मा मा हि सीः॥

हृदये रुद्राय नमः॥१०॥

मा मां हिश्सीः॥

मा मां हिश्सीः॥

कण्ठे रुद्राय नमः॥७॥

बाह्वोः रुद्राय नमः॥८॥

ॐ प्रतकांऽसि नभंस्वान् रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ नाभौ रुद्राय नमः॥११॥

ॐ असंम्मृष्टोऽसि हव्यसूदो रौद्रेणानीकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ कटो रुद्राय नमः॥१२॥

ॐ ऋतथांमाऽसि सुवंर्ज्योती रौद्रेणानींकेन पाहि माँउग्ने पिपृहि

मा मा मां हिश्सीः॥

ऊर्वोः रुद्राय नमः॥१३॥

ॐ ब्रह्मंज्योतिरसि सुवंधामा रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥

जानुनोः रुद्राय नमः॥१४॥

ॐ अजौंऽस्येकंपाद् रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि्रसीः॥

जङ्घयोः रुद्राय नमः॥१५॥

ॐ अहिंरसि बुध्नियो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥

पादयोः रुद्राय नमः॥१६॥

(त्वगस्थिगतैः सर्वपापैः प्रमुच्यते। सर्वभूतेष्वपराजितो भवति।) यक्ष-गन्धर्व-भूत-प्रेत-पिशाच-ब्रह्मराक्षस-यमदूत-शािकनी-डािकनी-सर्प-श्वापद-तस्कराद्युपद्रवाद्युपघाताः (रुद्राः) सर्वे ज्वलन्तं पश्यन्तु। मां रक्षन्तु॥

॥ चतुर्थः न्यासः – गुह्यादिः मस्तकान्तः॥

मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यं विच्छिन्नं युज्ञः सिम्मं देधातु। या इष्टा उषसो निम्रुचंश्च ताः सन्दंधामि ह्विषां घृतेनं॥ गुह्याय नमः॥१॥

अबौध्यग्निः स्मिधा जनांनां प्रतिं धेनुमिंवायतीमुषासम्। यहा इंव प्रवयामुज्जिहांनाः प्रभानवंः सिस्रते नाकमच्छं॥ नाभ्ये नमः॥२॥

अग्निर्मूर्धा दिवः कुकुत्पतिः पृथिव्या अयम्। अपार रेतार्रसि जिन्वति॥

हृदयाय नमः॥३॥

मूर्धानं दिवो अंरतिं पृथिव्या वैश्वान्रमृतायं जातम्ग्निम्। कवि॰ सम्राज्मितिथिं जनानामासन्ना पात्रं जनयन्त देवाः॥ कण्ठाय नमः॥४॥

मर्माणि ते वर्मभिश्छादयामि सोमंस्त्वा राजाऽमृतेनाभिवंस्ताम्। उरोवंरीयो वरिवस्ते अस्तु जयंन्तं त्वामनं मदन्तु देवाः॥ मुखाय नमः॥५॥

जातवेदा यदि वा पावकोऽसिं। वैश्वानरो यदि वा वैद्युतोऽसिं। शं प्रजाभ्यो यजमानाय लोकम्। ऊर्जं पुष्टिं ददंदभ्याववृत्स्व॥ शिरसे नमः॥६॥

॥पञ्चमे न्यासे शिवसङ्कल्पः॥

यञ्जाग्रंतो दूरमुदैति दैवं तदुं सुप्तस्य तथैवैतिं। दूरङ्गमं ज्योतिंषां ज्योतिरेकंतन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१॥

येन् कर्माण्यपसो मनीषिणो यज्ञे कृण्वन्ति विदर्थेषु धीराः। यदंपूर्वं यक्षमन्तः प्रजानांतन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२॥

यत् प्रज्ञानंमुत चेतो धृतिंश्च यज्ञ्योतिंरन्तर्मृतंं प्रजासुं। यस्मान्न ऋते किं चन कर्म क्रियतेतन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३॥

येनेदं भूतं भुवंनं भविष्यत् परिगृहीतम्मृतेन सर्वम्ंतन्मे मनः

शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥४॥ येनं युज्ञस्तायते सप्तहोता

यस्मिनृचः साम् यजू १षि यस्मिन् प्रतिष्ठिता रथनाभाविवाराः। यस्मि १ श्वित्तर सर्वमोतं प्रजानांतन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥५॥

सुषार्थिरश्वांनिव यन्मंनुष्यांन्नेनीयतेऽभीशुंभिर्वाजिनं इव। हृत्प्रतिष्ठं यदंजिरं जिवष्ठंतन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥६॥

हृदयाय नमः॥

॥पञ्चमे न्यासे पुरुषसूक्तम्॥

सहस्रंशीर्षा पुरुषः। यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः॥ शिरसे स्वाहा॥

॥पञ्चमे न्यासे उत्तरनारायणम्॥

अद्भः सम्भूतः पृथिवयै रसाँच। सर्वं मनिषाण॥ शिखायै वषट॥

॥पञ्चमे न्यासे अप्रतिरथम्॥

आ्शुः शिशांनो वृष्भो न युध्मो घंनाघृनः क्षोभंणश्चर्षणीनाम्। इन्द्रो नुस्तत्रं वृत्रहा विश्वाहा शर्म यच्छतु॥

कवचाय हुम्॥

॥पञ्चमे न्यासे शतरुद्रीयस्य रूपम्॥

त्वमंग्ने रुद्रो असुरो महो दिवः। त्व शर्धो मारुतं पृक्ष ईशिषे। त्वं वातैररुणैर्यासि शङ्गयः। त्वं पूषा विधृतः पासि नु तमनां। देवां देवेषुं श्रयध्वम्। प्रथंमा द्वितीयेषु श्रयध्वम्। द्वितीयास्तृतीयेषु श्रयध्वम्। पृक्तिर्शाः द्वातिर्शास्त्रंयस्त्रिर्शेषुं श्रयध्वम्। देवास्त्रिरेकादशास्त्रिस्त्रंयस्त्रिर्शेषुं श्रयध्वम्। देवास्त्रिरेकादशास्त्रिस्त्रंयस्त्रिरशाः। उत्तरे भवत। उत्तरवर्त्मान् उत्तरसत्वानः। यत्काम इदं जुहोमिं। तन्मे समृध्यताम्। वय स्याम् पत्तयो रयीणाम्। भूर्भवः स्वः स्वाहा॥ अस्त्राय फट्॥

॥ पश्चाङ्ग-जपः॥

हुर्सः शुंचिषद्वसुंरन्तिरिक्ष्यसद्धोतां वेदिषदितिथिर्दुरोण्सत्। नृषद्वरसदंतसद्धोमसद्जा गोजा ऋत्जा अद्विजा ऋतं बृहत्॥ प्रतद्विष्णुंः स्तवते वीर्याय। मृगो न भीमः कुंचरो गिरिष्ठाः। यस्योरुषुं त्रिषु विक्रमणेषु। अधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा॥ व्यंम्बकं यजामहे सुगन्धं पुष्टिवर्धनम्।

उर्वारुकिमंव बन्धंनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतांत्॥

तथ्संवितुर्वृणीमहे। वयं देवस्य भोजंनम्। श्रेष्ठरं सर्व्धातंमम्। तुर्ं भगंस्य धीमहि॥ विष्णुर्योनिं कल्पयतु त्वष्टां रूपाणिं पिरशतु। आसिंश्चतु प्रजापंतिर्धाता गर्भं दधातु ते॥

॥ अष्टाङ्ग-नमस्काराः॥

हि्रुण्युगर्भः समंवर्तताग्रे भूतस्यं जातः पितरिकं आसीत्। सदाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवायं हिवषां विधेम॥

उरसा नमः॥

यः प्राणितो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जगतो बुभूवं। य ईशें अस्य द्विपद्श्चतुंष्पदः कस्मैं देवायं ह्विषां विधेम॥

शिरसा नमः॥

ब्रह्मं जज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद् विसीमृतः सुरुचो वेन आवः। स बुप्नियां उपमा अस्य विष्ठाः सृतश्च योनिमसंतश्च विवंः॥१॥

दृष्ट्या नमः॥

मही द्यौः पृथिवी चं न इमं युज्ञं मिंमिक्षताम्। पिपृतान्नो भरीमिभः॥ मनसा नमः॥ उपंश्वासय पृथिवीमुत द्यां पुंरुत्रा तें मनुतां विष्ठितं जगंत्। स दुंन्दुभे सजूरिन्द्रेण देवैर्दूराद्दवीयो अपंसेध शत्रून्॥

वचसा नमः॥

ध्यानम

अग्ने नयं सुपर्था राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान्। युयोध्यंस्मञ्जहराणमेनो भूयिष्ठां ते नमं उक्तिं विधेम॥ पद्मां नमः॥

कराभ्यां नमः॥ इमं यमप्रस्तरमाहि सीदाऽङ्गिरोभिः पितृभिः संविदानः। आत्वा

या तें अग्ने रुद्रिया तन्स्तयां नः पाहि तस्यांस्ते स्वाहां॥

मन्नाः कविश्वस्ता वंहन्त्वेना राजन् ह्विषां मादयस्व॥ कर्णाभ्यां नमः॥

॥ध्यानम्॥

अथा त्मानं (शिवा त्मानं) श्री-रुद्र-रूपं ध्यायेत्॥ शुद्ध-स्फटिक-सङ्काशं त्रि-नेत्रं पञ्च-वऋकम्। गङ्गा-धरं दश-भुजं सर्वा भरण-भूषितम्॥ नील-ग्रीवं शशाङ्का इं नाग-यज्ञो पवीतिनम्। व्याघ्र-चर्मो त्तरीयं च वरेण्य मभय-प्रदम्॥

कमण्ड-ल्वक्षसूत्राभ्या-मन्वितं शूल-/पाणिनम्।

ज्वलन्तं पिङ्गल-जटा-शिखा-मध्यो द-धारिणम्॥

अमृतेना प्रुतं हृष्ट मुमा-देहा र्ध-धारिणम्। दिव्य-सिंहा सनासीनं दिव्य-भोग-समन्वितम्॥

दिग्-देवता-समायुक्तं सुरा-सुर-नमस्कृतम्। नित्यं च शाश्वतं शुद्धं ध्रुव-मक्षर-मव्ययम्। सर्व-व्यापिन-मीशानं रुद्रं वै विश्व-रूपिणम्॥

[एवं ध्यात्वा द्विजः सम्यक् ततो यजनःमारभेत्॥]

॥षष्ठे न्यासे देवता-स्थापनम्॥

[शिवस्य दक्षिण-प्रत्यग्-देशे देवाः भिमुखः स्थित्वा आत्मनि देवताः स्थापयेत्।]

प्रजनने ब्रह्मा तिष्ठतु। पादयोः विष्णुः स्तिष्ठतु। हस्तयोः हरः स्तिष्ठतु। बाह्वोः रिन्द्रः स्तिष्ठतु। जठरेऽग्निः स्तिष्ठतु। हृदये शिवः स्तिष्ठतु। कण्ठे वसवः स्तिष्ठन्तु। वक्रे सरस्वती तिष्ठतु। नासिकयोः वीयुः स्तिष्ठतु। नयनयोः श्चन्द्राः दित्यौ तिष्ठताम्। कर्णयोः रिश्वनौ तिष्ठताम्। ललाटे रुद्राः स्तिष्ठन्तु। मूः ध्र्यादित्याः स्तिष्ठन्तु। शिरसि महादेवः स्तिष्ठतु। शिखायां वामदेवः स्तिष्ठतु। पृष्ठे पिनाकी तिष्ठतु। पुरतः शूली तिष्ठतु। पार्श्वयोः शिवा-शङ्करौ तिष्ठताम्। सर्वतो वायुः स्तिष्ठतु। ततो बहिः सर्वतोऽग्निः ज्वांला-माला-परिवृतः स्तिष्ठतु। सर्वे प्वङ्गेषु सर्वा देवता यथा-स्थानं तिष्ठन्तु। मां रक्षन्तु॥

॥षष्ठे न्यासे सम्मर्शनम्॥

अग्निर्मे वाचि श्रितः। वाग्घृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। [जिह्वाम्]

वायुर्में प्राणे श्रितः। प्राणो हृदये। हृदयं मिया अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। [नासिकाम्]

सूर्यो मे चक्षुंषि श्रितः। चक्षुर्ह्रदेये। हृदंयं मिया अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणा। [नेत्रे]

चन्द्रमां मे मनंसि श्रितः। मनो हृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। [वक्षः]

दिशों में श्रोत्रें श्रिताः। श्रोत्र हृदंये। हृदंयं मिया अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। [श्रोत्रे]

आपों मे रेतिस श्रिताः। रेतो हृदये। हृदयं मिया अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। [गुह्मम्]

पृथिवी मे शरीरे श्रिता। शरीर् हृदये। हृदयं मिया अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। [शरीरम्]

ओष्धिवनस्पतयों में लोमंसु श्रिताः। लोमांनि हृदये। हृदयं मियं। अहम्मृतै। अमृतं ब्रह्मणि। [लोमानि]

इन्द्रों में बलें श्रितः। बल् १ हृदये। हृदयं मिये। अहम्मृतें। अमृतं

ब्रह्मंणि। [बाहू]

पुर्जन्यों मे मूर्घि श्रितः। मूर्धा हृदंये। हृदंयं मिया अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। [शिरः]

ईशांनो मे मुन्यौ श्रितः। मुन्युर्ह्रदेये। हृदेयं मिये। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। [हृदयम्]

आत्मा मं आत्मिनं श्रितः। आत्मा हृदये। हृदयं मिये। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। [हृदयम्]

पुनेर्म आत्मा पुनरायुरागाँत्। पुनेः प्राणः पुनराकूंतमागाँत्। वैश्वानरो रिष्मिभिवविधानः। अन्तस्तिष्ठत्वमृतिस्य गोपाः॥ [सर्वाण्यङ्गानि]

॥ आत्मपूजा ॥

आराधितो मनुष्यैःस्त्वं सिद्धैःर्देवासुरादिभिः। आराधयामि भक्त्या त्वां मां गृहाण महेश्वर॥

(त्र्यम्बकं यजामहे इति च।)

[मनसा आत्मिन श्रीरुद्रम् आवाह्य मनसा गन्ध-अक्षत-पत्र-पुष्प-धूप-दीप-नैवेद्य-ताम्बूलैः अर्चयेत्।]

॥ शिवपूजा - पूर्वाङ्गानि॥

आ त्वां वहन्तु हरंयः सचेतसः श्वेतैरश्वैः सह केतुमद्भिः। वातांजितैःर्वलंवद्भिःर्मनोजवैःरायांहि शीघ्रं ममं ह्व्यायं श्वीम्॥ श्रीरुद्रम् आवाहयामि।

सुद्यो जातं प्रपद्यामि। - स्वागतं करोमि।

सुद्योजातायु वै नमो नर्मः। – आसनं समर्पयामि।

भुवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। – पाद्यं समर्पयामि।

भ्वोद्भवाय नर्मः। – अर्घ्यं समर्पयामि।

(आचमनीयं समर्पयामि।)

आपो हि ष्ठा + जनयंथा च नः। [स्नपनम् आरभेत]

भवं देवं तर्पयामि। शर्वं देवं तर्पयामि। ईशानं देवं तर्पयामि। पशुपतिं देवं तर्पयामि। रुद्रं देवं तर्पयामि। उग्रं देवं तर्पयामि। भीमं देवं तर्पयामि। महान्तं देवं तर्पयामि।

भवस्य देवस्य पत्नीं तर्पयामि। शर्वस्य देवस्य पत्नीं तर्पयामि। ईशानस्य देवस्य पत्नीं तर्पयामि। पशुपतेर्देवस्य पत्नीं तर्पयामि। रुद्रस्य देवस्य पत्नीं तर्पयामि। उग्रस्य देवस्य पत्नीं तर्पयामि। भीमस्य देवस्य पत्नीं तर्पयामि। महतो देवस्य पत्नीं तर्पयामि।

॥शिवपूजा - अभिषेकः॥

अस्य श्री-रुद्राध्याय-प्रश्न-महामन्त्रस्य। अघोर ऋषिः। अनुष्टुप् छन्दः। सङ्कर्षण-मूर्ति-स्वरूपो योऽसावादित्यः परम-पुरुषः स एष रुद्रो देवता॥

नमः शिवाये ित बीजम्। शिवतराये ित शक्तिः। महादेवाये ित कीलकम्। श्री-साम्ब-सदाशिव-प्रसाद-सिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः॥ ॥करन्यास-अङ्गन्यासौ॥

अग्निहोत्रात्मने, दर्शपूर्णमासात्मने, चातुर्मास्यात्मने, निरूढपशुबन्धात ज्योतिष्टोमात्मने, सर्वऋत्वात्मने॥

भूर्भुवः सुवरोम् इति दिग्बन्धः।

॥ध्यानम्॥

आपाताल-नभः-स्थलान्त-भुवन-ब्रह्माण्डःमाविस्फुरत्-ज्योतिः-स्फाटिक-लिङ्ग-मौलि-विलसत्-पूर्णेन्दु-वान्ताःमृतैः। अस्तोकाःप्रुतःमेकःमीशःमनिशं रुद्राःनुवाकान् जपन् ध्यायेःदीप्सित-सिद्धये ध्रुव-पदं विप्रोऽभिषिश्चेःच्छिवम्॥ ब्रह्माण्ड-व्याप्त-देहा भिसत-हिमरुचा भासमाना भुजङ्गैः कण्ठे-कालाः कपर्दा-किलत-शशि-कला-श्चण्ड-कोदण्ड-हस्ताः। त्र्यक्षा रुद्राक्ष-भूषाः प्रणत-भय-हराः शाम्भवा मूर्ति-भेदाः

रुद्राः श्री-रुद्र-सूक्त-प्रकटित-विभवा नः प्रयच्छन्तु सौख्यम्॥ नर्मस्ते रुद्र + मुखां कृधि।

सहस्रांणि सहस्रशो + तन्मसि।

अस्मिन् मंहति + तन्मसि। नीलंग्रीवाः शर्वा + तन्मसि।

नीलंग्रीवाः दिवं + तन्मसि।

ये वृक्षेषु + तन्मसि।

ये भूतानां + तन्मसि। ये अत्रेषु + तन्मसि।

ये पथां + तन्मसि।

ये तीर्थानि + तन्मसि।

य पुतावंन्तश्च + तन्मसि।

नमों रुद्रेभ्यो ये पृथिव्यां येषामन्नमिषंवस्तेभ्यो दधामि। नमों रुद्रेभ्यो येंऽन्तरिक्षे येषां वात् इषंवस्तेभ्यो दधामि। नमों रुद्रेभ्यो ये दिवि येषां वर्षमिषंवस्तेभ्यो दधामि।

त्र्यम्बकं सदाशिवोम्।

अग्नांविष्णू अधिंपतिश्च।

इडां देवहूः पितरोऽनुं मदन्तु।

॥शिवपूजा - उत्तराङ्गानि॥

वामदेवाय नर्मः - वस्त्रं समर्पयामि।

ज्येष्ठाय नर्मः। - उत्तरीयं समर्पयामि।

श्रेष्ठाय नर्मः। – यज्ञोपवीतं समर्पयामि।

रुद्राय नर्मः। - गन्धं सर्पयामि।

कालांय नर्मः। – अक्षतान समर्पयामि।

कलंबिकरणाय नर्मः। – पुष्पं समर्पामि। [अत्र नामावलिं पठेत्।]

बलंविकरणायु नर्मः। – धूपम् आघ्रापयामि।

बलाय नर्मः। – दीपं दर्शयामि।

बलंप्रमथनाय नर्मः। – नैवेद्यं निवेदयामि। सर्वभृतदमनाय नर्मः। – ताम्बुलं समर्पयामि।

मनोन्मनाय नर्मः। – नीराजनं समर्पयामि।

अघोरैंभ्योऽथ घोरैंभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः। सर्वेभ्यः सर्वृशर्वेभ्यो नर्मस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥ – प्रदक्षिणनमस्कारान् समर्पयामि।

तत्पुरुंषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयाँत्॥ [दशावरं जपेत] ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपति र्ब्रह्मणोऽधिपति । र्ब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥ - प्रार्थनाः समर्पयामि। ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

penerated on October 18, 2025